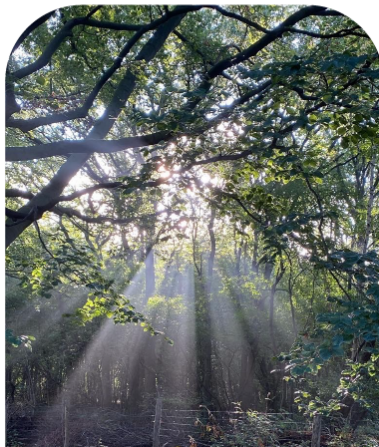

Samenvatting

Inleiding

Hierbij presenteert het college u de programmabegroting voor 2024 en het meerjarenperspectief voor de periode 2025-2027. In lijn met het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma realiseert het college de gestelde doelen binnen de diverse programma's en producten op inhoud en binnen de financiële kaders.

Onderstaand treft u per programma een samenvatting op inhoud aan. Daarna wordt op beknopte wijze de totstandkoming van de begrotingssaldi voor 2024-2027 gepresenteerd. Voor een meer gedetailleerde beschrijving en uitsplitsing in baten en lasten per product verwijzen we u graag naar de Programma's verderop in deze begroting.

Tot slot vindt u in deze samenvatting een korte weergave van de gevolgen van deze programmabegroting voor de weerstandsratio, de lastenontwikkeling voor onze inwoners en het subsidieplafond.

Programma 1 Sociaal Domein

Naast dat het hulp- en ondersteuningsaanbod voor onze inwoners de komende drie jaar op niveau moet blijven, zal de ontwikkeling van Vraagwijzer Woensdrecht centraal staan. De realisatie van Vraagwijzer Woensdrecht zal via twee ontwikkellijnen vorm krijgen:

1. Ontwikkellijn Uitvoering: Via een inwoner-ondersteuningsplan sturen op en procesregie voeren op bijdrage van partners in het voorliggend veld en aanbieders van maatwerkvoorzieningen.
2. Ontwikkellijn Organiseren Aanbod: Koppeling voorliggend aanbod en maatwerkvoorzieningen (ten behoeve van op- en afschaling hulp en ondersteuning).

Dat kunnen we niet alleen realiseren, bovenstaande pakken we op met onze in- en externe partners.

Programma 2. Ruimte

Om het tekort op de woningmarkt tegen te gaan zal Woensdrecht de komende jaren investeren in realisatie van extra woningen verdeeld over de kernen. We houden daarbij oog voor de behoefte die er is bij onze eigen inwoners. Eigen grond wordt aangewend om woningen te ontwikkelen. Hiertoe zullen nieuwe grondexploitaties worden vastgesteld. Met particuliere initiatiefnemers worden anterieure overeenkomsten aangegaan. Daarnaast worden afspraken gemaakt met woningcorporaties als het gaat om het aandeel huurwoningen en het stimuleren van de verduurzaming van de woningvoorraad.

De voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet zijn in volle gang. Vanaf 1 januari 2024 is de gemeente Woensdrecht klaar voor de toepassing en uitvoering van deze wet waarbij uitgangspunt is het denken in kansen en mogelijkheden om ruimtelijke initiatieven mogelijk te maken.

Op het gebied van recreatie en toerisme blijven we investeren in aansprekende evenementen die bijdragen aan de merkontwikkeling van Woensdrecht. Met recreatieondernemers wordt samen nagedacht over initiatieven om meer recreanten en toeristen aan onze gemeente te binden. Daarbij wordt ingezet op verbetering van verblijfsvoorzieningen, buitenruimte, gastvrijheid, bereikbaarheid en promotie. In regionaal verband wordt binnen de financiële mogelijkheden samengewerkt aan versterking van de Brabantse Wal.

Woensdrecht blijft zich profileren als wandel-, fiets- en wielergemeente. Wielerevenementen willen we blijven ondersteunen en de fietsvoorzieningen, zoals MTB-netwerk en routenetwerk, zijn van een aantrekkelijk niveau. Daarnaast faciliteren we ook andere sporten in onze gemeente.

Programma 3. Leefomgeving

Woensdrecht is de groene gemeente op de Brabantse Wal en heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. De duurzaamheidsvisie (2017-2035) heeft als doel de gemeente in 2035 energie- en klimaatneutraal te maken.

Duurzaamheid loopt als een rode draad door alle uitvoeringsprogramma's heen waarmee we concreet de ambities waar kunnen maken. We kijken wat we als gemeente zelf kunnen in de openbare ruimte, met ons gemeentelijk vastgoed en met instrumenten zoals onze inkoop. Hierin vervullen we een voorbeeldfunctie.

Daarnaast zoeken we nadrukkelijk de samenwerking op met onze inwoners, verenigingen en ondernemers/bedrijven. Dit is noodzakelijk voor de gezamenlijke verduurzamingsopgave.

De agrarische sector is onlosmakelijk verbonden met ons landschap. Daar moet ruimte voor blijven. We realiseren ons dat het verminderen van stikstofuitstoot noodzakelijk is, maar we zijn tegen een gedwongen uitkoop van onze agrariërs.

We denken op een duurzame en klimaatbestendige manier en handelen daarnaar in de ontwikkeling en uitvoering van plannen op alle beleidsterreinen. We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaamheid op dat gebaseerd is op de Duurzaamheidsvisie. Op basis van wijkscans gaan we kijken welke wijken kansrijk zijn voor een snelle transitie naar aardgasvrij.

Het gemeentelijk vastgoed en de gemeentelijke accommodaties worden zo energieneutraal mogelijk gemaakt volgens het 'BENG' (bijna energieneutraal) of 'ENG' (energieneutraal) uitgangspunt. Met subsidies vanuit het Rijk stimuleren we energiebesparing en verduurzaming bij inwoners en bereiken we de kwetsbare huishoudens die het meest te lijden hebben onder de hoge energieprijzen. Hierin wordt extra aandacht geschonken aan de thema's biodiversiteit, klimaatbestendigheid en duurzaamheid.

Als het gaat om mobiliteit zetten we in op innovatieve toepassingen op het gebied van elektrisch vervoer en het ontwikkelen van mobiliteitshubs.

Programma 4. Economie

De gemeente Woensdrecht is gelegen op een unieke geografische locatie tussen de havens van Antwerpen, Moerdijk en Rotterdam en is hierdoor een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijvigheid. Er is een aantal grote werkgevers, waaronder bedrijven op het vlak van luchtvaart gebonden onderhoud. Het Midden- en kleinbedrijf vormt een onmisbare voorziening binnen onze kernen. Het is voor de leefbaarheid belangrijk om dit in stand te houden. Hierbij is een goede relatie tussen gemeente en ondernemers van belang.

Op economisch vlak blijven we lokaal starters ondersteunen. We versterken onze netwerken met ondernemers om samenwerking te versterken. Begin 2024 wordt een nieuwe economische visie vastgesteld. We stimuleren verbinding overheid, onderwijs, ondernemers, om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te matchen. We intensiveren de contacten met Vlaamse en Nederlandse netwerkorganisaties.

Op regionaal niveau werken we samen met de RWB/REWIn, onderwijs en bedrijfsleven. Gezamenlijk komen we tot een investeringsagenda om de economische structuur van West-Brabant te versterken.

Samen met Saver N.V. zetten we in op innovatieve manieren van recycling en afvalscheiding. In samenhang hiermee doen we onderzoek naar de haalbaarheid van realisatie van een Grondstoffencentrum.

De ontwikkeling van Aviolanda is belangrijk voor Woensdrecht en de regio West-Brabant. Het is met Vliegbasis Woensdrecht ons vlaggenschip van de topsector maintenance. Aviolanda en de vliegbasis maken een snelle ontwikkeling door richting een campus. Defensie, bedrijfsleven en onderwijs werken daarbij nauw met elkaar samen op het gebied van vliegtuigonderhoud, zowel militair als civiel. Er is veel aandacht voor innovatie en specialisatie, bijvoorbeeld op het gebied van onderhoud van nieuwe materialen, zoals composieten en de toepassing van drones. Cruciaal voor de ontwikkeling van het onderhoudscluster is de aandacht voor goede scholing, werkgelegenheid, huisvesting en de zorg voor een goede en aantrekkelijke woon- en leefomgeving voor personeel en leerlingen (ofwel de zorg voor Bekwaam, Baan en Bestaan). Samen met de partners stellen we in 2023 de Human Capital Agenda 2.0 op.

Programma 5. Bestuurskracht

Als bestuurskrachtige gemeente wil Woensdrecht ook de veerkracht van de gemeenschap optimaal ondersteunen. De lokale overheid moet luisteren en samenwerken om in te kunnen spelen op de dynamiek in haar omgeving. Dat betekent dat onze dienstverlening op orde moet zijn. Iedereen - bestuurders, relaties, inwoners en medewerkers - moet zich welkom voelen in Woensdrecht.

We zetten in op samenwerking in de regio om met name kansen te benutten die regionale plannen en agenda's ons bieden.

Het college geeft in samenwerking met de gemeenteraad invulling aan de eigen beleidsprioriteiten. Deze beleidsprioriteiten zijn samengevat in het Collegewerkprogramma 2022-2026 "Stabiel en daadkrachtig voor Woensdrecht".

We zijn ons bewust van de dynamiek in de omgeving en de risico's en kansen die deze met zich meebrengt. Daarom blijven we alert op onze rechtmatigheid, integriteit, financiële controle en blijven we investeren in onze medewerkers en in goed werkgeverschap.

Budgetrecht van de raad

Op grond van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale baten en lasten per programma (art 5.1). Deze zijn aan het begin van elk programma in tabelvorm weergegeven. Het college verdeelt de door de raad op programmaniveau vastgestelde middelen over de producten. Daarbij houdt het college zowel rekening met regulier werk, als met de geactualiseerde ambities uit het collegewerkprogramma. Binnen ieder programma treft u per product een tabel aan die de toedeling over de producten weergeeft. Daarnaast informeren wij u op programmaniveau over nut en noodzaak van de voorgenomen nieuwe investeringen. Bij de begrotingsbehandeling kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. Het totaal van de nieuwe investeringen wordt bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd (art. 5.2).

Financieel meerjarenperspectief

Belangrijk uitgangspunt bij de realisatie van onze doelstellingen en effecten is het voeren van een goed financieel beleid om een sluitende (meerjaren)begroting 2024 te realiseren met een in financieel opzicht gezond meerjarenperspectief. Met het huidige meerjarenperspectief zijn we daar als college in geslaagd.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings- wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Sociaal Domein	-22.888.600	-854.518	-23.743.118	-24.228.932	-24.703.134	-24.309.666	-23.884.098
2. Ruimte	294.254	-1.336.340	-1.042.086	89.201	-842.173	-907.391	-779.458
3. Leefomgeving	-4.301.751	-963.062	-5.264.813	-5.493.526	-5.185.773	-5.185.951	-5.167.248
4. Economie	348.170	-217.432	130.738	273.173	359.400	359.244	382.072
5. Bestuurskracht	27.870.455	454.949	28.325.404	31.748.006	32.699.746	29.023.282	29.157.009
Saldo	1.322.528	-2.916.403	-1.593.875	2.387.922	2.328.066	-1.020.482	-291.723
5. Bestuurskracht							
5.05 Financiën							
Onttrekkingen	952.913	10.386.933	11.339.846	603.847	651.196	826.242	727.265
Stortingen	-1.292.107	-8.102.866	-9.394.973	-978.257	-243.860	-392.331	-299.601
Totaal 5.05 Financiën	-339.194	2.284.067	1.944.873	-374.410	407.336	433.911	427.664
Resultaat	983.334	-632.336	350.998	2.013.512	2.735.402	-586.571	135.941

Verloop meerjarenperspectief sinds Perspectievennota 2024-2027

In onderstaande tabel wordt zichtbaar gemaakt hoe het begrotingssaldo gewijzigd is ten opzichte van de op 6 juli 2023 door de gemeenteraad vastgestelde Perspectievennota 2024-2027.

Overzicht begrotingssaldo (bedragen x 1000)		2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo Perspectievennota (incl. meicirculaire 2023)		1.542	3.557	4.034	1.131	1.271
Ontwikkelingen:		0	0	0	0	0
A	Financiële tussenrapportage tweede kwartaal 2023 (Besluit gemeenteraad 21-09-2023) (effect exc. meicirculaire 2023)	-1.082	0	0	0	0
B	Bijdrage realisatie huisvesting Bibliotheek Huijbergen (Besluit gemeenteraad 21-09-2023)	-104	2	2	2	1
C	Septemercirculaire 2023*	411	117	163	96	710
D	Regionaal Gecontracteerde Jeugdhulp: Indexering tarieven	0	0	-274	-479	-479
E	Bijstellen prognose dividend ZEH NV - Aqua BV	0	-1.577	-1.166	-935	-890
F	Gemeentelijke belastingen en heffingen	0	411	414	417	420
G	Verhogen bijdrage grenspark Kalmthoutse Heide (Collegebesluit 29-08-2023)	0	-10	-10	-10	-10
H	Aanvullen tekort budget indexeringen in meicirculaire 2023	0	0	0	-342	-464
I	Doorrekening personeelsstaat (CAO, inschalingen en pensioen)	0	-364	-364	-364	-364
J	Regulier staatwerk begroting	0	-85	-26	-63	-24
X	Overige mutaties	-5	-37	-38	-39	-35
Begrotingssaldo Programmabegroting 2024		762	2.014	2.735	-587	136
Correctie voor incidentele baten en lasten om het structureel saldo te kunnen bepalen**			-31	-349	-263	-418
Structureel begrotingssaldo			1.983	2.386	-850	-282

*) Wordt voor 2023 verwerkt in de begrotingswijziging bij de Financiële tussenrapportage derde kwartaal 2023.

**) Door alle incidentele baten en lasten uit de begroting te filteren resteert het structureel saldo waarop de toezichthouder toetst.

Leeswijzer: Onderdeel van het begrotingssaldo is een voor alle jaren positief saldo van incidentele baten en lasten. Door het begrotingssaldo hiermee te verminderen resteert het structureel begrotingssaldo.

Zie voor de totstandkoming van het saldo van incidentele baten en lasten het Overzicht van Incidentele Baten en Lasten.

Toelichting mutaties meerjarig begrotingssaldo

A. Financiële tussenrapportage tweede kwartaal 2023 (Besluit gemeenteraad 21-09-2023) excl. meicirculaire 2023

Op 21 september 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de begrotingswijziging behorende bij de Financiële tussenrapportage tweede kwartaal 2023. Onderdeel van deze begrotingswijziging was het effect van de meicirculaire 2023. Omdat dat effect al meegenomen was in het in de Perspectievennota gepresenteerde meerjarig begrotingssaldo 2023 dat als beginstand voor deze begroting fungeert (eerste regel van bovenstaande tabel) is het effect van de tussenrapportage hier exclusief de meicirculaire weergegeven.

B. Bijdrage realisatie huisvesting Bibliotheek Huijbergen (Besluit gemeenteraad 21-09-2023)

Op 21 september 2023 heeft de gemeenteraad besloten een eenmalige financiële bijdrage te verstrekken aan Stichting Openbare Bibliotheek Huijbergen voor het realiseren van de ruwbouw van het nieuwe onderkomen. Daarnaast leidt het verstrekken van een lening tot een meerjarig voordelig effect aan rentebaten.

C. Septembercirculaire 2023

Op Prinsjesdag is de septembercirculaire 2023 verschenen. Zoals verwacht geeft deze geen grote mutaties ten opzichte van de meicirculaire. Na het oormerken van met name een budget voor indexeringen van contracten als gevolg van loon- en prijsstijgingen, resteert er tot en met 2026 een klein voordeel. In 2027 wordt het voordeel groter, maar het 'ravijnjaar' 2026 wordt daardoor niet gecompenseerd. Een nieuw kabinet zal zich moeten gaan buigen over de discussie tussen gemeenten en Rijk over de (volgens de gemeenten) scheefgroei tussen taken en verantwoordelijkheden enerzijds en de (dalende) beschikbare middelen in het gemeentefonds anderzijds.

D. Regionaal Gecontracteerde Jeugdhulp: Indexering tarieven

In regionaal verband zijn, na het opstellen van de Perspectievennota, de financiële gevolgen van de indexering van bepaalde tarieven duidelijk geworden. Het financieel effect hiervan komt structureel ten laste van het begrotingsaldo.

E. Bijstellen prognose dividend ZEH NV - Aqua BV

De dividend prognose van ZEH NV - Aqua BV is omgeven met onzekerheden. Om die reden was voorzichtigheidshalve in de Perspectievennota gerekend met 75% van de aangeleverde prognose. Op advies van diverse betrokken partijen wordt voor de begroting 2024 e.v. dit percentage verder omlaag gebracht, naar 25%. Dit heeft vanzelfsprekend een negatief effect op het begrotingsaldo, maar het verkleint het risico dat gemeente Woensdrecht zich onterecht 'rijk' rekent.

F. Gemeentelijke belastingen en heffingen

Herziening van de gemeentelijke belastingen en heffingen (waaronder toepassing van de inflatiecorrectie op de OZB en doorrekenen van de nieuwe legestarieven) leidt tot een meerjarig positief effect op het begrotingsaldo.

G Verhogen bijdrage grenspark Kalmthoutse Heide (Collegebesluit 29-08-2023)

Op 29 augustus 2023 heeft het college besloten de jaarlijkse bijdrage aan Grenspark Kalmthoutse Heide te verhogen van 5.000 euro naar 15.000 euro.

H. Aanvullen tekort budget indexeringen in meicirculaire 2023

De meicirculaire bevatte een beperkt budget ter compensatie van kosten als gevolg van indexeringen van lopende contracten. Met de Perspectievennota is voor de jaren 2026 en 2027 een groter bedrag aan indexeringen opgenomen in de begroting dan via de meicirculaire voor die jaren werd gecompenseerd. Het verschil moet de gemeente dus zelf bekostigen en komt ten laste van het begrotingsaldo.

I. Doorrekening personeelsstaat

De reguliere doorrekening van de personeelsstaat wordt hier vanwege de omvang van het effect apart benoemd. In afwachting van de uitkomst van de lopende cao-onderhandelingen is gerekend met een geschatte loonstijging van 4%. Daarnaast is er rekening gehouden met een stijging van de pensioenpremies.

J. Regulier staatwerk begroting

Jaarlijks worden, nadat de Perspectievennota is opgesteld, in het begrotingsproces regulier diverse staten opnieuw doorberekend. Het financieel effect daarvan is opgenomen in deze Programmabegroting 2024.

Weerstandratio

Van belang is dat de vrije ruimte in de exploitatie en de algemene reserve voldoende zijn om de gedefinieerde strategische risico's op te kunnen vangen.

De weerstandratio wordt berekend door het beschikbare weerstandsvermogen te delen door het totaal aan gekwantificeerde risico's. Dit leidt tot een geraamde waarde van de weerstandratio per 31-12-2024 van 2,5.

Voor verdere details over de totstandkoming van de ratio verwijzen we graag naar Paragraaf 3: Weerstandvermogen en risicobeheersing.

De gemeente Woensdrecht streeft naar een weerstandratio die beoordeeld wordt als ruim voldoende; dus met een waarde tussen 1,4 en 2,0. Met deze Programmabegroting 2024 wordt voldaan aan deze doelstelling.

Weerstandratio	Beoordeling
Groter dan 2.0	Uitstekend
1,4 tot 2.0	Ruim Voldoende
1.0 tot 1.4	Voldoende
0.8 tot 1.0	Matig
0.6 tot 0.8	Onvoldoende
Kleiner dan 0.6	Ruim Onvoldoende

Lastenontwikkeling

Woensdrecht kent een gemiddeld belastingniveau. De COELO-Atlas 2023, die voor alle Nederlandse gemeenten een vergelijking maakt van de woonlasten, bevestigt dit beeld. De woonlasten worden gedefinieerd als het totaal van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Van de 352 binnengemeentelijke tariefgebieden in Nederland staat Woensdrecht op plaats 114; d.w.z. er zijn 113 tariefgebieden die lagere woonlasten hebben en 238 met hogere woonlasten. Woensdrecht bevindt zich daarmee boven het gemiddelde van de provincie Noord-Brabant, echter onder het gemiddelde van Nederland.

Subsidieplafond

In 2023 heeft de Raad de Algemene Subsidieverordening gemeente Woensdrecht 2023 vastgesteld. De oude verordening uit 2016 is geactualiseerd. Het aantal thema's voor de waarderingssubsidies is teruggebracht van 6 naar 4. Er is sprake van een nieuwe subsidieronde 2024-2027. Het totaalbedrag van het subsidieplafond bedraagt voor 2024 € 2.107.394. De indexeringen zijn hierin verwerkt. Ook is er jaarlijks voor de subsidieregeling "Eenmalige subsidies Woensdrecht" € 8.143 beschikbaar.

